

PRANAS GENYS IR ŽEMAIČIŲ MUZIEJUS

„ALKA“

ELVYRA SPUDYTĖ

MUZIEJU
METAI 2012

Nuotraukos iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių ir fotoarchyvo

Žemaičių muziejaus „Alka“ pastatas 1938 metais

Pranas Genys (pirmas iš kairės) kartu su tėvais ir broliu

Pranas Genys gimė 1902 m., greičiausiai vasario 15 d. (naujuoju stiliumi – 28 d.) Kalnėnuose, prie Telšių. Tokią gimimo datą jis 1938 m. nurodė savo autobiografijoje. 2012 m. Pranui Geniui sukanka 110 metų nuo jo gimimo ir 60 metų nuo mirties. Šiomet pažymime ir jo įkurto Žemaičių muziejaus „Alka“ 80 metų jubiliejų.

Tvirčiau suspausk, žemaiti, ronko žombi
Ir vagą išvaryk par visą žemę platę,
Giliau įsmeik noragą, dalgį linksniau skombink,
Te vėsas sviets tavi ir tava žeme mata.

Pranas Genys

MUZIEJU
METAI 2012

Tuo laikotarpiu, kai gimė Pranas Genys, Kalnėnai buvo didžiausias Telšių valsčiaus ir apskrities kaimas. Prano tėvai Adomas ir Marija valdė apie 50 ha ūkį, augino tris vaikus: sūnus Praną, Juozą ir dukterį Stasę. Pranas buvo juodbrušas, vešliais plaukais, plačia šypsena, nenustygstantis vietoje, labai panašus į mamą berniukas. Jis mokėsi Telšių pradinėje mokykloje, vėliau lankė Telšių „Saulės“ gimnaziją. Mokslas gimnazijoje Pranui sekėsi gerai, ypač lietuvių kalba, istorija, teisė, logika. Iš kitų bendraklasių jis išsiskyrė aktyvia visuomenine veikla. Gimnazijoje įstojo į Šaulių sąjungą, buvo Klaipėdos sukilimo rėmimo Telšiuose komiteto narys, rinko lėšas sukilimui remti, rėžė padrašinančias kalbas šauliams. P. Genys Šaulių sąjungai priklausė ir vėlesniais metais. Telšiuose jis redagavo Šaulių sąjungos žurnalą „Šatrija“ (1928 m.), buvo užsimojęs parašyti šios sąjungos veiklos Žemaičiuose istoriją, 1931 m. P. Geniui už nuolonus buvo įteikta Šaulių žvaigždė.

Gimnazijoje P. Genį ypač paveikė Vydūno idėjos, kurios lydėjo poetą visą gyvenimą. Dar gimnazijoje Pranas buvo žinomas kaip aktyvus visuomenininkas ir literatas, priklausė jaunųjų literatų būreliui, šapirografu leido mokyklos laikraštuką. 1920 m. Prano kūryba spausdinta Amerikos leidiniuose „Vytis“, „Garsas“, „Tėviškė“.

1924 m. P. Genys įstojo į Lietuvos universitetą, kur planavo studijuoti lietuvių kalbą ir literatūrą. Bet... Sušlubavo sveikata ir jis nuo 1925 m. sausio 6 d. lankyti paskaitų nebegalėjo. Išvyko mokytojauti. Vaikus mokė istorijos, dailės, lotynų ir lietuvių kalbų. Po pamokų vadovavo mokinių vaidybos būreliui. Meilę teatrui P. Genys jautė visą savo gyvenimą. Domėjosi spektakliais, pats rašė pjeses, studijavo dramaturgiją, bendravo su saviveiklininkais ir profesionaliais aktorais.

Darbingumo neteko būdamas 24 metų amžiaus. 1926 m. jam teko mesti ir darbą, ir studijas, nes paaštrėjo dar gimnazijoje pradedusi liga – progresuojantis kojų paralyžius. Tarnybą mokykloje, kaip liudija to meto dokumentai, jam teko palikti „dėl fizinių trūkumų, kliudančių eiti mokytojo pareigas“. Grįžo į tėviškę ir čia gyveno

Žemaičių muziejaus „Alka“ atidarymo (1932 m. vasario 16 d.) dalyviai (Telšiai, Birutės gatvė)

iki 1931 metų. Tada vaikščioti jis jau nebegalėjo, per kambarį judėdavo tik sėdėdamas kėdėje. Vėliau tėvai jam nupirko dviratį vežimėlį – „bėdą“, į kurią pakinkęs kumelaitę visą likusį gyvenimą ir važinėjo. Tiesa, iš kambario iki vežimo jį turėdavo kas nors atnešti, reikėdavo jį ir į vežimą įkelti.

Laikotarpis, kai paaiškėjo, jog liga nepagydoma, P. Geniui buvo pats sunkiausias. Jaunam, talentingam ir veikliam žmogui reikėjo susitaikyti su likimu ir surasti jėgų gyventi, negailėti savęs. Buvo labai sunku. 1926 m. spalio 23 d. jis rašė: „Mano gyvenimas – liūdesio supamas, ilgesio spinduliu tyliai gaivinamas“.

Po kurio laiko P. Genys nugalėjo depresiją, apsirato su savo likimu ir pasinėrė į darbus: skaitė, rašė, konstravo ir kartais savo sąmojais net pakeldavo nuotaiką kitiems šeimos nariams. Savo gyvenimą Pranas sugebėjo taip sutvarkyti, kad artimiesiems jis nebūtų didelė našta. Kitų pagalba jam buvo reikalinga tik tada, kai reikėdavo pakinkyti arklių ir įsėsti į vežimėlį. Važinėdavo po apylinkes, bendraudavo su žmonėmis, domėjosi senienomis, liaudies kūryba, ruošėsi išleisti savo pirmąją knygą, mąstė apie kultūros atgimimą Žemaitijoje. P. Genys tuo laikotarpiu lankydavosi mokyklose, susitikinėdavo su gimnazistais, literatūros gerbėjais, skaitydavo knygas, laikraščius, žurnalus, klausydavo radijo, susirašinėdavo su redakcijomis, skaitydavo paskaitas.

1929 m. jis išleido pirmąją savo eilėraščių knygą – „Džiugo varpai“. Ją iliustravo dailininkas Juzefas Perkovskis (1896–1940). 1935 m. Telšiuose išėjo antrasis P. Genio lyrikos rinkinys – „Atnašavimai“. Knygą puošia telšiško dailininko Pauliaus Augiaus-Augustinavičiaus (1909–1960) medžio raižiniai. Apie 1937 m. P. Genys pradėjo rašyti žemaitiškai, ėmė organizuoti žemaičių rašytojų grupę. 1941 m. pabaigoje išėjo trečia jo poezijos knyga – „Rūpintojėliai“. Ją taip pat iliustravo dailininkas P. Augius-Augustinavičius.

P. Genio gyvenime grūmėsi dvi mūzos – literatūrinė ir muziejinė. Muziejinė medžiaga Telšiuose (gimnazijoje ir mokytojų seminarijoje) buvo renkama nuo 1922 metų, tačiau sukauptų vertybių niekas tinkamai netvarkė ir jos plačiai visuomenei nebuvo prieinamos.

1928–1929 m. pasigirdo raginimų Telšiuose įsteigti Žemaičių muziejų. Tuo klausimu inteligentija surengė du pasitarimus. Susirinko entuziastai, pasikalbėjo, tačiau didesnės veiklos tąsyk jie neišvystė. 1930 m. pabaigoje – 1931 m. pradžioje iniciatyvos

Pranas Genys Palangoje per Šv. Roką

įkurti Telšiuose muziejų ėmėsi P. Genys. Jis iniciatyvinės grupės vardu per spaudą kreipėsi į Telšių visuomenę, kviesdamas susirinkti ir aptarti Žemaičių senovės mėgėjų draugijos ir muziejaus įkūrimo reikalus. „Mano didžiausias noras, troškimas suburti Telšiuose būrelį žmonių, kurie rūpintųsi Žemaitijos ir senovės turtais. Šiandien laikas, ryt jau bus vėlu...“

1931 m. sausio 24 d. visuomenės klubo salėje įvyko Žemaičių senovės mėgėjų draugijos „Alka“ steigiamasis susirinkimas, kurio svarba provincijoje tada mažai kam dar buvo suprantama. P. Genio rūpesčio dėka žmonių į susirinkimą atėjo nemažai. Buvo išrinkta penkių narių komisija draugijos įstatams parengti ir draugijos valdyba, o jos pirmininku – P. Genys.

Tada P. Geniui prasidėjo didžiųjų rūpesčių metas. Draugijai ir muziejui reikėjo patalpų, lėšų jų nuomai, apšildymui, apšvietimui, baldams ir įvairiems kitiems reikalams. Birutės gatvėje buvo išnuomotai 2 ar 3 kambariai. Ten 1932 m. vasario 16 d. iškilmingai atidarytas muziejus. Įžanginį žodį tarė ir pranešimą perskaitė Žemaičių se-

(Nukelta į 24 p.)

(Atkelta iš 23 p.)

novės mėgėjų draugijos „Alka“ pirmininkas P. Genys. Apskritis ir miesto vadovai pažadėjo paramą muziejui. Atidaryme dalyvavo daug inteligentų. Susirinkusieji buvo supažindinti su eksponatais. Šventės metu vyko ir rinkliava muziejui remti – jos metu surinkti 235 litai.

Pradėjus veikti muziejui, P. Genys ir toliau rūpinosi lėšų paieškoms, eksponatų rinkimu. Tuo metu jis dažnai, ieškodamas rėmėjų muziejaus patalpoms išlaikyti, ir rinkdamas eksponatus keliaudavo po Žemaitiją. Kartą, sukviėtes draugijos valdybą, jis nedrąsiai pasakė tai, kas seniai jam ir jo bendraminčiams nedavė ramybės – draugijai reikėtų imtis statyti naują, didingą muziejų. Po ilgų diskusijų ir svarstymų pasiūlymui buvo pritarta. Architektas Steponas Stulginskis pradėjo projektuoti muziejaus rūmus. Sklypas statybai buvo paskirtas ant Žaliojo kalnelio, vakariniame Masčio ežero krante. Šalia rūmų P. Genys svajotojė įkurti parką, kuriame būtų žemaitiška sodyba su žemaitiškais kopytėlėmis, kryžiais. 1936 m. rudenį buvo padėtas muziejaus kertinis akmuo. Statant rūmus praėjo vargingiausi ir sunkiausi P. Genio metai. Nors rūmų statybai parama plaukė ir iš nuošaliausių Žemaitijos kampelių, lėšų vis tiek trūko ir trūko. Taupant pačiam Pranui visus metus teko atsisakyti atlyginimo už darbą. Įvairiems kreditoriams buvo įsiskolinta 22 000 litų. Nepaisant visų sunkumų ir nesėkmių, 1937 m. gruodžio 1 d. muziejus jau galėjo pradėti veikti keliuose jam pastatytų rūmų kambariuose. Statybos ir apdailos darbai vyko toliau iki pat 1941 m. pavasario. Muziejuje į du kambarėlius persikėlė ir pats P. Genys. Čia jis gyveno iki 1945 m. gruodžio mėnesio. „Alkos“ muziejaus

Kairėje – pirmasis Žemaičių muziejaus „Alka“ direktorius Pranas Genys (su šaulio uniforma);

Apacioje – Žemaičių muziejaus „Alka“ kertinio akmens šventinimas 1936 m.

rūmai buvo vieninteliai Lietuvoje, pastatyti specialiai provincijos muziejui.

P. Geniui tais metais teko rūpintis ne tik statyba. Jis turėjo tvarkyti ir eksponatus, įrengti laikiną ekspoziciją. Visų šių darbų atidėlioti nebuvo galima, nes 1938 m. rugsėjo pradžioje Telšiuose vyko žemės ūkio paroda, o jos metu atidarytas muziejus.

Pusiau įrengto muziejaus ekspozicijoje visuomenei buvo pristatyti vertingiausi eksponatai: šventųjų skulptūros, „saulutės“, pavieniai archeologiniai radiniai, buities daiktai.

1940–1941 m. politiniai įvykiai muziejaus neaplenkė. Jis tapo valstybine įstaiga. Nepaisant to, muziejaus finansinė padėtis buvo dar blogesnė negu anksčiau – valstybė jam neteikė finansinės paramos. Tuo laikotarpiu iš nacionalizuotų Žemaitijos dvarų į muziejų buvo atvežta daugybė taikomojo ir vaizduojamojo meno kūrinių, dokumentų, kitų daiktų.

Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, iškilo pavojus sukauptoms muziejinėms vertybėms. Karo metais ekspozicijų salėse buvo nutarta eksponuoti etninės kultūros eksponatus, o kitas vertybes paslėpti – taip stengtasi jas išgelbėti nuo karo metų negandų. 1943 m. rudenį muziejuje „Alka“ buvo suorganizuota dailininkų kūrybos paroda, o 1944 m. – grafikos. Kai 1944 m. fronto linija priartėjo prie Lietuvos, P. Geniui vėl teko nuolat rūpintis eksponatų saugumu ir kad vertybės nebūtų išvežtos ar suniokotos. Praūžus karo audrams, 1945 m. gruodžio mėnesį P. Genys buvo atleistas iš muziejaus direktoriaus pareigų. Valdžia jam įsakė išvykti iš Telšių. Susikrovęs savo nedidelį turtelį, Pranas pasuko į Plungę. Čia išsinuomojo butą ir ėmėsi fotografo darbo. Tuo metu jis gaudavo ir nedidelę invalido pensiją. Po kurio laiko Dariaus ir Girėno gatvėje, ant Babrungo upės kranto, pagal savo projektą jis pasistatė namelį. Jame buvo elektra, telefonas, foto laboratorija. P. Genys ir toliau mėgo būti tarp žmonių, vėl rinko muziejinę medžiagą, svajono apie muziejaus įkūrimą Plungėje. Tuo metu P. Genys savo kūrybos niekur nespausdindavo, nes „apdainuoti šviesaus rytojaus“ jis nenorėjo – gyvenimo realybę jis matė kitokią.

Vyko trėmimai, partizaninis karas. P. Genio sesuo dalyvavo pasipriešinimo judėjime, buvo suimta ir nuteista 25 metams. Juodi debesys ėmė kauptis ir virš P. Genio galvos. 1951 m. jis buvo areštuotas, išvežtas į Klaipėdą. Čia tų pačių metų rugpjūčio 31 d. įvyko teismas. Nuosprendis – 25 metai kalėjimo. Papildomai penkeriems metams jam

Muziejaus architektas Steponas Stulginskis ir Pranas Genys 1936 m.

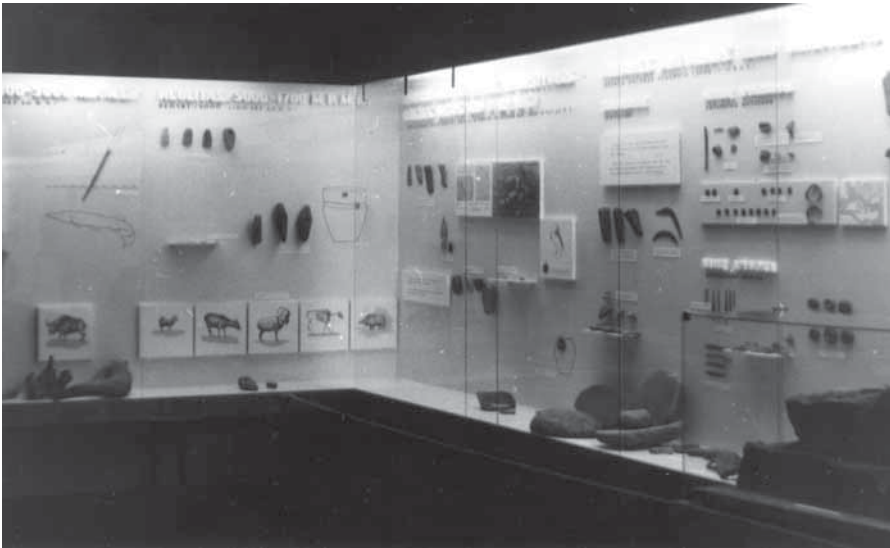
1949 m. veikusi Žemaičių muziejaus „Alka“ dvarų paveldo ekspozicija

buvo atimtos politinės teisės ir konfiskuotas turtas. 1952 m. gegužės mėnesį P. Genys iš Klaipėdos kalėjimo buvo išvežtas į Šilutės Macikų lagerį. Anapilin jis išėjo tų pačių metų rugpjūčio 26 dieną. Mirties priežastis nežinoma. Sklido kalbos, kad jį nužudė lagerio kriminaliniai kaliniai, kiti spėjo, kad P. Genys, nepakėlęs patyčių, pats nusižudė. Palaidotas bendrose Macikų lagerio kapinėse.

P. Genys sugebėjo peržengti likimo jam pastatytas depresijos, neivilties užkardas. Rado būdų perkopti per pilką egzistenciją ir prisirišti prie amžinosios būties versmės.

1989 m. rašytojo Stasio Kašausko pra-

šymu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas peržiūrėjo P. Genio bylą, nuosprendį panaikino ir, neradęs nusikaltimo, bylą nutraukė. 1992 m. prie Žemaičių muziejaus „Alka“ P. Geniui pastatytas paminklas (skulptorius Osvaldas Neniškis), 1992 m. pakartotinai išleistos trys jo eilėraščių knygtės – „Džiugo varpai“, „Atnašavimai“, „Rūpintojėliai“. 1995 m. Kalnėnų kaime pastatytas dekoratyvinis ąžuolinis stogastulpis (meistras Vytautas Savickis, Telšiai), ženklinantis buvusios Genių sodybos vietą. 1997 m. Macikų lagerio kapinėse pastatytas atminimo stogastulpis (meistras Vytautas Sa- (Nukelta į 26 p.)

Žemaičių muziejaus „Alka“ archeologijos ekspozicija 1967 metais

Pirmosios Žemaičių muziejaus „Alka“ surengtos archeologinės ekspedicijos (Siraičiai, Telšių r.) dalyviai. 1956 metai

Žemaičių muziejaus „Alka“ buities skyriaus fragmentas. 1973 metai

(Atkelta iš 25 p.)

vickis), žymintis P. Genio simbolinį kapą.

Per 80 gyvavimo metų muziejui vadovavo 11 direktorių: Pranas Genys (1932–1945), Butkų Juzė (1945–1947), Bronius Švėgždavičius (1947–1969), Vitas Valatka (1969–1971), Petras Snarskis (1972–1974), Pranas Duoplys (1974–1977), Violeta Sadzevičiūtė (1977–1979), Jonas Andriusevičius (1979–1986), Kęstutis Švėgždavičius (1986–1993), Stasys Kasparavičius (1993–2009), nuo 2010 m. muziejaus direktore dirba Elvyra Spudytė.

Kiekvieno vadovo veikla muziejaus istorijoje buvo pažymėta didesniais ar mažesniais darbais. Muziejaus nueitą kelią ženklina nemažai svarbių darbų, įvykių. Štai keletas iš jų:

1948 m. respublikos muziejams buvo nustatyti profiliai, pakeisti pavadinimai. Žemaičių muziejus „Alka“ tuo metu pavadintas Telšių kraštotyros muziejumi. Tokio tipo (kraštotyros) muziejuje turėjo būti trys skyriai: gamtos, ikitarybinio ir tarybinio laikotarpio. 1952 m. muziejuje buvo įrengtas nedidelis gamtos skyrius. „Alka“ tapo pirmuoju muziejumi respublikoje, atitikusių nustatytą kraštotyros muziejaus profilį. 1959 m. už 1958-ųjų metų rezultatus Žemaičių muziejus „Alka“ tarp respublikos kraštotyros muziejų buvo pripažintas geriausiu.

1965 m. pagal architekto K. Miežinio parengtus projektus buvo naujai įrengta visa muziejaus istorinio skyriaus ekspozicija. Tais pačiais metais Lietuvoje vykusiame Pabaltijo respublikų muziejininkų seminare muziejaus ekspozicija buvo pripažinta geriausia respublikoje. 1967 m. susumavus Visasąjunginės muziejų apžiūros rezultatus tarp respublikos kraštotyros muziejų Telšių kraštotyros muziejus užėmė pirmąją vietą ir buvo apdovanotas II laipsnio sąjunginiu diplomu.

Nuo 1967 m. muziejaus ekspozicija padidėjo: buvo įkurti du filialai: Žemaitės gimtinėje Bukantėje (Plungės r.) rašytojai skirtas muziejus, o Telšių miesto pakraštyje, šalia parko teritorijos, muziejui skirtame 15 ha žemės plote pradėtas kurti buities skyrius – atstatytos XIX a. pab. – XX a. pr. žemaitiškos sodybos. 1982 m., kai šis buities skyrius pakvietė lankytojus, čia jau stovėjo 16 pastatų, juose buvo įrengtos ekspozicijos. 1973 m. Paragiuose (Akmenės r.), rašytojos Lazdynų Pelėdos dvarelyje, buvo įrengta seserų rašytojų ekspozicija. 1982 m. Plungėje, bažnyčios varpinėje, – liaudies me-

no ekspozicija, o 1986 m. Džiuginėnuose (Telšių r.), Gorskių dvarelyje – ten gyvenusios rašytojos Žemaitės ekspozicija.

Prasidėjus Atgimimui, Telšių Sąjūdžio iniciatyva 1988 m. spalio 30 d. Telšiuose, virš muziejaus stogo, suplevė savo trispalvė. Tą dieną muziejui grąžintas senasis Žemaičių muziejaus „Alka“ pavadinimas.

1994 m. gegužės 27 d. buvo pašventintas naujo, ilgai laukto muziejaus priestato kertinis akmuo (projekto autorius – architektas Algirdas Žebrauskas). 1998 m. buvo užbaigta priestato statyba ir pradėta senojo pastato rekonstrukcija (architektas A. Žebrauskas). Darbai užbaigti 2002 metais.

2012 m. Žemaičių muziejaus „Alka“ ekspozicijos veikia centriniam muziejaus pastate (Telšiai, Muziejaus g. 31), Žemaitijos kaimo ekspozicija (Telšiai, Malūno g. 5), Kančios koplyčioje Rainių kaime (Telšių r.), J. Andriusevičiaus muziejuje Gauklėnų kaime (Telšių r.).

Svarbiausios muziejaus veiklos kryptys – eksponatų kaupimas ir saugojimas, apskaita, tyrinėjimas, tvarkymas, ekspozicijų kūrimas ir atnaujinimas, parodų organizavimas, edukacija.

Daugiausia muziejaus rinkinys papildomas renkant eksponatus iš pavienių asmenų ir ekspedicijų metu. Pirmoji muziejaus ekspedicija suorganizuota 1934–1935 m., dar vadovaujant P. Geniui. Ji vyko Drobūkščių kaime (Varnių valsčius). Ekspedicijai vadovavo ir jos dalyvius konsultavo profesorius Ignas Končius.

Vėliau, 1949, 1951, 1964, 1969 metais, organizuotos ekspedicijos buvo skirtos mažosios architektūros paminklų Žemaitijoje registracijai. Nuo 1975 m. pradėtos organizuoti kasmetinės kompleksinės etnografinės ekspedicijos. Jos vykdavo melioruojamuose kaimuose. Jų metu siekta visapusiškai išžvalgyti kaimus: užrašyti kaimų istorijas, senųjų gyventojų prisiminimus apie praeitį, amatus, šventes, buitį. Būdavo fotografuojamos kaimo sodybos, piešiami pastatai, jų fragmentai, renkami eksponatai, fiksuojami mažosios architektūros, gamtos paminklai. Šios ekspedicijos rečiau ar dažniau yra organizuojamos iki šiol. Nenutrūskta ir 1956 m. buvusio muziejaus darbuotojo Vito Valatkos pradėtų vykdyti archeologinių ekspedicijų tradicijos.

2012 m. sausio 1 d. muziejuje buvo saugomi 84 555 eksponatai. Jie išskirstyti po

(Nukelta į 28 p.)

Gruzijos muziejininkų seminaro dalyviai Telšių kraštotyros muziejuje 1965 m.

Muziejaus kolektyvas 1986 m.

Muziejaus kolektyvas Kaimo buitės skyriuje 1997 m.

Iš kairės: Žemaičių muziejaus „Alka“ priestato kertinio akmens pašventinimas 1994 m. gegužės 27 dieną. Akmenį šventina Telšių vyskupas Antanas Vaičius; Žemaičių muziejaus „Alka“ pastatų komplekso fragmentas po priestato pastatymo. Nuotrauka Danutės Mukienės

(Atkelta iš 27 p.)

archeologijos, ikonografijos, istorijos ir numizmatikos, etninės kultūros skyrius.

Kita muziejaus funkcija – sklaida ir švietėjiška veikla. Nuo 2004 m. muziejus nuolat daug dėmesio skiria leidybinei veiklai – rengiami spaudai ir leidžiami muziejuje saugomų eksponatų rinkinių katalogai, išliekamąją vertę turinti rankraštinė medžiaga. 2004, 2006 m. išleisti Vito Valatkos „Žemaičių žemės tyrinėjimai“, I–II knygos (sudarė Danutė Mukienė ir Laimutė Valatkienė), 2005 m. – katalogas „Mažosios architektūros paminklų viršūnės ir antkapių kryžiai“ (sudarė Elvyra Spudytė), 2007 m. – „Fotografas Chaimas Kaplanskis. Vakarų Lietuva XIX a. pab. – XX a. vid.“ (sudarė Marina Petrauskienė), 2007 m. – „Žemaičių muziejus *Alka*“ (sudarė E. Spudytė) bei „Lietuvos medaliai ir jų kūrėjai. Medalio kūrėjų stovyklos Telšiuose“ (sudarė Petras Gintalas ir Zita Dargaitė), 2008 m. – katalogas „Tradicinė žemaičių skulptūra“ (sudarė E. Spudytė), „Juozas Mickevičius. Tėvų ir protėvių žemė“. I knyga (sudarė D. Mukienė), „Petras Gintalas. Gyvenimas ir kūryba“ (sudarė D. Mukienė), 2009 m. – parodos katalogas „Medaliai – Lietuvos tūkstantmečiui“ (sudarė Z. Dargaitė ir P. Gintalas), 2010 m. – parodos katalogas „Lietuva – nuo Durbės iki Kovo 11-osios“ (sudarė Z. Dargaitė ir P. Gintalas), katalogas „Žemaitijos dvarų meno kolekcija „Alkos“ muziejuje“ (sudarė Z. Dargaitė), 2011 m. – parodos katalogas „Atmintis“ (sudarė Z. Dargaitė ir P. Gintalas), 2012 m. – „Žemaičių *Alkos* muziejaus rinkiniai. J. Perkovskis. Fotografija“ (sudarė E. Spudytė).

Muziejaus darbuotojai populiarina jame

Žemaičių muziejaus „Alka“ kolektyvas prie Prano Genio paminklo

sukauptus rinkinius, veikiančias ekspozicijas, parodas publikuodami savo straipsnius ir įvairiuose kituose leidiniuose. Jie skaito pranešimus konferencijose, patys jas rengia. Dauguma muziejaus organizuojamų renginių yra skirta krašto ir jo iškilų žmonių svarbioms datoms, jubiliejams pažymėti.

Lankytojai muziejaus veiklą dažniausiai vertina pagal tai, ką mato nuolat veikiančiose ekspozicijose, rengiamose parodose. Žemaičių muziejus „Alka“ pagrįstai didžiuojasi vertingų eksponatų gausa. Nuolat veikia, periodiškai yra atnaujinamos gamtos, archeologijos, istorijos, numizmatikos, dvarų paveldo, sakralinio meno ir etninės kultūros ekspozicijos. Muziejuje dažnai organizuojamos parodos, vyksta jų pristatymai visuomenei, nemažai kitų įvairių renginių. Jau tradiciniai yra tapę Lietuvos medalio kūrėjų stovyklų Telšiuose atidarymai ir uždarymai, kamerinės muzikos koncertai. Muziejuje organizuojami edukaciniai užsiėmimai yra skirti įvairaus amžiaus lankytojų grupėms.

2012 m. vasaros sezoną pradėsime renovuotame muziejaus Žemaitijos kaimo skyriuje. Ekspozicija veikia šešiolikoje pastatų. Vaizdingoje ir gražiai sutvarkytoje teritorijoje lankytojai vėl galės pamatyti autentiškus medinės architektūros pastatus, įsijungti į edukacinius užsiėmimus, pajodinėti žemaitukų veislės žirgais, paskanauti žolelių arbatos, kultūringai praleisti laiką.

Muziejaus istorija, pradėta rašyti prieš 80 metų, tęsiama šių dienų muziejininkų. Jų tikslas – kaupti ir saugoti žemaičių turtus, skleisti informaciją apie žemaičių darbus taip, kad „te visas sviets tavi ir tava žemę mata“ (P. Genys).